

Article history:

Received: 1 August 2024

Received in revised form: 30 September 2024

Accepted: 3 January 2025

Published online: 18 March 2025

Identifying the key drivers of Iran's handball professional development in the horizon of 1412

Ali Akbar Khoshnavis Zarch

Corresponding Author, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: khoshnevis5@yahoo.com

Seyyed Nasrollah Sajjadi

Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: nsajjadi@ut.ac.ir

Mehrzad Hamidi

Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: mehrzad.hamidi@gmail.com

Ebrahim Alidoost Qahgarokhi

Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: e.alidoust@ut.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Keywords:
Future studies,
sports development,
sports policy,
Professional sports,
handball

ABSTRACT

Introduction: The development of any sport is an important factor in realizing the economic, social and cultural goals of society. Therefore, identifying the factors affecting the development of each sport is an important issue for the development of sports and its impact on society.

Methods: This research was conducted with the aim of identifying the key drivers for the development of handball in Iran. The current research method is qualitative and exploratory research, and in terms of its purpose, it is considered as part of applied research. The participants in this research included experts and experienced people in the field of sports management, managers of the Ministry of Sports, sports federations, the National Olympic and Paralympic Committee, and handball athletes and coaches, and the purposeful sampling method was used in the research. To collect information, in-depth and semi-structured interviews were conducted with the participants and theoretical saturation was achieved with 17 interviews.

Results: The results of the research show that the key drivers of the development of handball in Iran consist of five main categories, which include human factors, educational management and development, macro environmental factors, development of championship sports and development of public sports.

Conclusion: Understanding the key drivers of Iran's handball development can help formulate plans and strategies to facilitate development conditions. Therefore, key results and drivers presented to senior managers can be of great help in the comprehensive development of handball in the future.

Cite this article: Khoshnevis, A. A. , Sajjadi, S. N. , Hamidi, M. and Alidoost Ghahfarokhi, E. (2025). Identifying the key drivers of Iran's handball development in the horizon of 1412. *New Approaches in Sports Mmanagement*, 12(47), 50-64. doi: 10.22034/ntsmj.2025.2037323.1088

Publisher: Iranian Scientific Association of Sports Management

Extended Abstract

Introduction

Handball is one of the country's important and competitive sports, the development of which can help create a healthy and athletic society. Over the past years, handball has taken a step towards development by forming national men's and women's teams and holding and participating in championships at various national and international levels. However, like other sports, long-term and strategic planning seems necessary for further progress and development at various levels, and this is why, by considering time periods and setting long-term plans within the horizon of these time periods, there is an attempt to systematize development in order to achieve the goals of the Handball Federation. Handball Federation officials should be aware of the factors affecting the future of this sport so that they can identify the environmental factors and consider their impact on the organization and how the organization interacts with them in the long term through forward-looking and environmentally-oriented planning. Therefore, in order to understand the current realities and clarify the real path to achieving the desired situation in the country's handball, this study aims to outline the situation of Iranian handball and determine what the key drivers are in the development of Iranian handball in the horizon of 1412.

Methods

This research was conducted with the aim of identifying the key drivers for the development of handball in Iran. The current research method is qualitative and exploratory research, and in terms of its purpose, it is considered as part of applied research. The participants in this research included experts and experienced people in the field of sports management, managers of the Ministry of Sports, sports federations, the National Olympic and Paralympic Committee, and handball athletes and coaches, and the purposeful sampling method was used in the research. To collect information, in-depth and semi-structured interviews were conducted with the participants and theoretical saturation was achieved with 17 interviews.

Results

The results of the research show that the key drivers of the development of handball in Iran consist of five main categories, which include human factors, educational management and development, macro environmental factors, development of championship sports and development of public sports. The key drivers of Iranian handball development consist of sixteen subcategories, including: cultivating competent individuals, talent management, effective education, connection with universities and scientific centers, capital attraction, planning and organization, improving the economic situation, technological development, socio-cultural factors, sports diplomacy, supporting championship sports, improving the conditions of national teams, a structured and competitive league, appropriate facilities and equipment, and the popularization of handball.

Conclusion

Understanding the key drivers of Iran's handball development can help formulate plans and strategies to facilitate development conditions. Therefore, key results and drivers presented to senior managers can be of great help in the comprehensive development of handball in the future. Therefore, according to the research results, there is a need to pay more attention to the drivers of human factors, educational management and development, macro-environmental factors, the development of championship sports, and the development of public sports, and to carry out appropriate planning in these areas.

Keywords: Future studies, sports development, sports policy, Professional sports, Handball.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: All ethical principles are considered in this article.

Funding: This research did not receive any grant from funding agencies in the government, goveranal, public, commercial, or non-profit sectors.

Authors' contribution: All authors equally contributed to preparing this article.

Conflict of interest: The authors declared no conflict of interest.

شناسایی پیشران های کلیدی توسعه هندبال حرفه‌ای ایران در افق ۱۴۱۲

نویسنده مسؤل، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه:

khoshnevis5@yahoo.com

علی اکبر خوشنویس زارچ

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: nsajjadi@ut.ac.ir

سید نصرالله سجادی

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه:

mehrzaad.hamidi@gmail.com

مهرزاد حمیدی

گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: e.alidoust@ut.ac.ir

ابراهیم علیدوست قهقرخی

چکیده

اطلاعات مقاله

مقدمه: شناسایی عوامل موثر بر توسعه هر رشته ورزشی موضوع مهمی برای پیشرفت ورزش و تاثیرگذاری آن بر جامعه است. این تحقیق با هدف شناسایی پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال حرفه‌ای ایران انجام شد.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

روش: روش پژوهش حاضر کیفی و از نوع پژوهش‌های اکتشافی می‌باشد که ماهیت آینده‌پژوهی دارد و از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی به شمار می‌آید. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش شامل خبرگان و افراد مجرب در حوزه مدیریت ورزشی، مدیران ارشد در رشته هندبال و ورزشکاران و مربیان ورزش هندبال بودند و از روش نمونه‌گیری هدفمند در پژوهش استفاده شد. برای گردآوری اطلاعات مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته‌ای با شرکت‌کنندگان انجام گرفت و با ۱۷ مصاحبه اشباع نظری حاصل شد.

کلیدواژه‌ها:

آینده‌پژوهی، توسعه ورزش، سیاست ورزشی، ورزش حرفه‌ای، هندبال

یافته: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال ایران در افق ۱۴۱۲ از پنج مقوله اصلی تشکیل شده است که شامل عوامل انسانی، مدیریت و توسعه آموزشی، عوامل محیطی کلان، توسعه ورزش قهرمانی، توسعه ورزش همگانی می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری: درک پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال ایران می‌تواند به تدوین برنامه‌ها و راهبردهایی برای تسهیل شرایط توسعه کمک کند. لذا نتایج و پیشران‌های کلیدی ارائه شده به مدیران ارشد در راستای توسعه همه جانبه هندبال در آینده می‌تواند کمک شایانی نماید.

استناد: خوشنویس، علی اکبر، سجادی، سید نصرالله، حمیدی، مهرزاد و علیدوست قهقرخی، ابراهیم. (۱۴۰۳). شناسایی پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال ایران در افق

۱۴۱۲. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۱۲(۴۷)، ۵۰-۶۴. doi: 10.22034/ntsmj.2025.2037323.1088

مقدمه

شاید پیش‌بینی آینده دشوار باشد، اما درک و فهم این واقعیت ساده است که آینده بی هیچ تردیدی خواهد آمد. بنابراین برای دستیابی به تناسب با آینده از پیش‌بینی برای موقعیت‌یابی خود و سازمان در جهت خلق تناسب بین ابتکار عمل‌ها و محیط استفاده می‌شود (گوردون^۱، ۲۰۰۸). ساختن آینده کاری سخت و پرزحمت می‌باشد که ممکن است خطاهای بسیاری در این مسیر رخ دهد اما خطرهای آن بدون شک کمتر از نساختن آینده است. آینده‌پژوهی^۲ در پی آن است تا با بهره‌گیری از تحلیل وضعیت موجود، شناسایی ساز و کارهای تغییر، توسعه و بهبود را در آینده‌های محتمل^۳ و ممکن^۴ پیش‌بینی کند. امروزه تصمیم‌های خوب بستگی کامل به دورنگری و آینده‌پژوهی دارد (واعظی و همکاران، ۱۳۹۶). آینده پژوهی دانشی است که به انسان می‌آموزد در مصاف با آینده مبهم در پیش رو، چگونه از کمترین زیان برخوردار شده و بیشترین سود را به دست بیاورد (کاشانی، ۱۳۹۲). نظام ورزش برای موفقیت باید دارای دوام یا استمرار نسبی باشد؛ لذا مفهوم توسعه ورزش اهمیت بسیاری پیدا می‌کند. توسعه به معنی بازسازی جامعه بر اساس اندیشه‌های جدید تعبیر می‌شود. این اندیشه‌های تازه در دوران مدرن، شامل سه اندیشه علم‌باوری، انسان‌باوری و آینده‌باوری است. به همین منظور باید برای نیل به توسعه، سه اقدام اساسی درک و هضم اندیشه‌های آینده، تشریح و تفصیل این اندیشه‌ها و با ایجاد ابزارهای جدید آینده‌شناسی، تحقق عملی این اندیشه‌ها صورت پذیرد (فلورین^۵ و همکاران، ۲۰۲۴). در حال حاضر در کشورهای توسعه یافته، موضوع ورزش به‌عنوان یک صنعت بسیار مهم عاملی مؤثر در رشد و توسعه اقتصاد ملی کشورها به شمار می‌رود (مندعلی‌زاده، ۱۴۰۳). عدم بررسی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش در جوامع و سازمان‌ها باعث می‌شود که سیاستگذاران نتوانند برنامه‌ریزی مناسبی برای توسعه ورزش داشته باشند (شریفی و رحیمی، ۱۴۰۰).

ورزش هندبال یکی از رشته‌های ورزشی مهم و رقابتی کشور است که توسعه آن به ایجاد یک جامعه سالم و ورزشی می‌تواند کمک کند. در طول سالیان گذشته هندبال با تشکیل تیم‌های ملی مردان و زنان و برگزاری و شرکت در مسابقات قهرمانی در سطوح مختلف ملی و بین‌المللی به مسیر توسعه گام نهاده است (فدراسیون هندبال، ۱۴۰۳). با این حال مانند دیگر رشته‌های ورزشی، برنامه‌ریزی‌های بلندمدت و راهبردی برای پیشرفت و توسعه بیشتر در سطوح مختلف ضروری به نظر می‌رسد و به همین دلیل است که با در نظر گرفتن دوره‌های زمانی و تنظیم برنامه‌های بلندمدت موردنظر در افق این دوره‌های زمانی سعی در نظام‌مند کردن توسعه به‌منظور رسیدن به اهداف فدراسیون هندبال وجود دارد. سازمان‌های ورزشی همانند سازمان‌های غیرورزشی، در معرض تغییر و تحولات محیطی و جهانی قرار دارند و با مسائل ویژه خود دست‌به‌گریبان هستند. برنامه‌ریزی در سازمان‌های ورزشی سبب می‌شود تا اهداف همه‌فعالیت‌ها و تلاش‌های گروهی تعیین شوند و نحوه دستیابی به آن اهداف طرح‌ریزی شود (وانگ^۶ و همکاران، ۲۰۱۸). بیشترین موفقیت در هندبال برای کشورهای اروپایی بوده است. لذا قاره اروپا از پیشتازان هندبال در جهان و کشورهای اروپایی از مدعیان این رشته ورزشی و پیشرو توسعه آن هستند. فدراسیون بین‌المللی هندبال سه عامل مهم را برای پیشرفت و توسعه هندبال در اروپا در دهه آینده مؤثر و مفید می‌داند. اولین عامل فرایند برند^۷ نام دارد و شامل برنامه‌ها و استراتژی‌هایی به‌منظور برند سازی هندبال در اروپا می‌باشد و بر پایه حفظ ارزش‌ها و باورهای موجود است که نتیجه تلاش عاملین و محققین هندبال در سالیان طولانی است. دومین عامل ارائه برنامه جامع توسعه هندبال در اروپا به پارلمان اروپایی است که هسته اصلی توسعه هندبال اروپا در آینده است و سومین عامل قراردادهای کلان رسانه‌ای و بازاریابی است که پیش‌بینی شده است. این قراردادهای نه تنها سرمایه‌های ملی قابل توجهی را در ۱۰ سال آینده برای به ارمغان می‌آورد، بلکه منجر به ارتقای دانش، تخصص و خدمات پیشرو می‌گردد (فدراسیون جهانی هندبال^۸، ۲۰۲۱).

در باب مطالعه تحقیقات پیشین و در راستای اهمیت و توسعه ورزش هندبال فلورین و همکاران (۲۰۲۴) در مطالعه‌ای با استفاده از نظرات متخصصین، بازیکنان و مربیان هندبال دریافتند که مهارت‌های حرکتی برای شناسایی و توسعه بازیکنان جوان هندبال بسیار اهمیت

1. Gordon
2. Futures study
3. Probable Futures
4. Possible Futures
5. Florin
6. Wang
- 7 Brand Process
8. International Handball Federation

دارد. هندبال نقش آموزشی و فرهنگی قوی در توسعه مهارت‌هایی مانند همکاری، احترام، روح همکاری، بازی منصفانه، آموزش یا رقابت دارد. برای توسعه و بهبود عملکرد ورزشکاران، لازم است مراکز هندبال عالی سازمان‌دهی شوند تا آموزش مرکزی بازیکنان و مربیان برتر هندبال انجام شود. داکا^۱ (۲۰۲۲) در تحقیقی برای تجزیه و تحلیل توسعه هندبال رقابتی در زامبیا دریافت که پایه‌های توسعه هندبال در کشور زامبیا بر توسعه امکانات ورزشی، شرکت در تورنمنت‌های رقابتی و چالشی، سرمایه‌گذاری در مدارس، بازاریابی و تبلیغات هندبال در این کشور و پروسه محبوب ساختن این رشته ورزشی، حامیان مالی قوی و توجه به ذینفعان استوار است. نتایج دی کولا^۲ (۲۰۲۲) نشان می‌دهد برای توسعه ورزش بهبود ظرفیت نهادهای ورزشی بین‌المللی و ملی، پذیرش اصلاحات و تغییرات لازم، تقویت اثربخشی مداخلات ورزشی با انسجام سیاست‌ها و نظارت و ارزیابی همسو با اهداف توسعه، جلوگیری از نقض عمده حقوق بشر و رشد اقتصادی از عوامل رشد و توسعه ورزش در سراسر دنیا می‌باشند. در راستای توسعه ساختاری ورزش، مندعلی زاده (۱۴۰۳) در تحقیقی دریافت که تدوین برنامه راهبردی متناسب با تغییرات محیطی، تصویب مصوبات برنامه‌ای از طریق نهادهای قانونی و حقوقی از جمله مجلس شورای اسلامی، متناسب ساختن ساختار ورزش با قوانین بین‌المللی و برطرف کردن خلاء قانونی در ورزش از طریق حقوق‌دانان از راهکارهای توسعه ورزش است. غلامیان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی نشان دادند که پیشران سیاسی و دیپلماسی، پیشران خصوصی‌سازی و پیشران علمی و آموزشی به‌عنوان پیشران‌های تأثیرگذار و تأثیرپذیر در آینده نقش مهمی در روابط سیستم ورزش ایران دارند. آینده صنعت ورزش ایران به توسعه این پیشران‌ها وابسته است و این موارد، مهم‌ترین و تأثیرگذارترین شاخص‌ها در توسعه صنعت ورزش هستند. عسکریان و رهبر (۱۴۰۰) در تحقیقی با بررسی مدل توسعه ورزش ایران با تأکید بر ذی‌نفعان، رویه‌ها و فرایندها پرداختند. مدل توسعه ورزش با شناسایی پنج بخش ورودی شامل ذینفعان (کلان، میانی، خرد) و رویه‌ها (توسعه سامانه انسانی، توسعه مدیریت، توسعه نظام مالی، توسعه تجهیزات و تسهیلات، توسعه فرهنگی، توسعه نهادی، ترویج، توسعه سیستم رقابت)، پردازش شامل سه فرآیند جذب و نگهداری (نگهداری استعداد، نگهداری مشارکت ورزشی جامعه) و پرورش، خروجی شامل پیامدهای فرهنگی - اجتماعی، پیامدهای اقتصادی و پیامدهای سیاسی، نظام بازخورد یا همان نظام کنترل و ارزشیابی و نهایتاً محیط شامل بسترهای فرهنگی - اجتماعی، اقتصادی و سیاسی - حقوقی ارائه نمودند. همچنین اذعان داشتند که به نظر می‌رسد برای توسعه مؤثر ورزش در کشور نیاز است ابتدا ذینفعان کلان از جمله دولت و حاکمیت سیاست‌های صحیح و لازم را در این رابطه اتخاذ و سازمان‌هایی که به طور مستقیم و غیرمستقیم در توسعه ورزش نقش دارند این سیاست‌ها را در قالب رویه‌ها و فرایندهای مربوطه تعریف و عملیاتی کنند تا به این ترتیب فرصت‌ها، ساختار و بسترهای لازم برای مشارکت مصرف‌کنندگان ورزش را در قالب یک سیستم فراهم آورند. عباسی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیقی به بررسی توسعه اجتماعی تیم ملی هندبال ایران پرداختند. نتایج نشان داد مولفه‌های روابط اجتماعی، حمایت اجتماعی، انسجام اجتماعی، اعتماد اجتماعی، و هنجارهای اجتماعی به ترتیب مهم‌ترین مولفه‌های سرمایه اجتماعی در تیم ملی هندبال اند. بنابراین، توجه به هر یک از این مولفه‌ها با توجه به ترتیب اهمیت آن‌ها می‌تواند کیفیت تیم ملی هندبال را بهبود بخشد و به کسب نتایج بهتر در بعد عملکرد و بهبود روابط متقابل و راضی‌کننده با سرمایه‌هایی مثل هوادارها و دیگر گروه‌های مرتبط با تیم ملی منجر شود. رضازاده بروجنی و اتقیا (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای با عنوان مدل‌سازی جذب حامیان مالی در ورزش قهرمانی هندبال کشور پنج عامل اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، محیطی، رسانه‌ها و ارتباطات و مدیریتی-ساختاری را به عنوان عوامل مؤثر در جذب حامیان مالی و در نهایت توسعه رشته هندبال در سطح قهرمانی معرفی کردند. عزیزاده و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان شناسایی راهبردها و پیامدهای توسعه هندبال جمهوری اسلامی ایران با رهیافت داده بنیاد عوامل اقتصادی از جمله تقویت بخش خصوصی و حرفه‌ای سازی، حمایت مالی، تقویت منابع مالی، عوامل مدیریتی نظیر برنامه ریزی، موارد اجرایی، شاخصه ارتباطی، ساختاری و نظارتی، عوامل انسانی-اجتماعی نظیر منابع انسانی، آموزشی-پژوهشی، تبلیغاتی-رسانه‌ای، مشارکت ورزشی و مدیریت استعداد، عوامل نگرشی-حمایتی، عوامل امکاناتی-تجهیزاتی نظیر اماکن و تجهیزات مختص این رشته و عوامل توسعه و پیشرفت نظیر توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و هندبالی به عنوان راهبردهای توسعه هندبال شناسایی و معرفی شدند. کیخسروی و همکاران (۱۳۹۶) در بررسی موانع توسعه هندبال سبزواری و ارائه راهکار عواملی از جمله صنعتی نبودن شهر سبزوار و محدودیت در پشتیبانی مالی از بخش صنعتی، ضعف مدیریت در فدراسیون هندبال و هیئت هندبال سبزواری، عدم استفاده از مربیان با تجربه،

متخصص و متعهد در هندبال شهرستان، عدم وجود سازوکاری جهت تشویق و تقدیر از افراد و دست اندرکاران و حامیان ورزش هندبال شهرستان و عدم استفاده بهینه از اماکن و تاسیسات ورزشی موجود را مهم ترین موانع عدم توسعه ورزش هندبال در این شهر معرفی کردند.

با توجه به تحقیقات انجام شده و براساس مشاهدات محقق می‌توان بیان کرد که تحقیقات هندبال بیشتر حال نگر است و به افق‌های آینده کمتر توجه شده است. لذا خلأ تحقیقاتی برای بررسی پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال در افق ۱۴۱۲ مشاهده می‌شود. علی‌رغم پیشرفت و توسعه رشته هندبال در سال‌های گذشته از جمله شرکت قدرتمندانه‌تر در رویدادهای بین‌المللی، توسعه بخش بانوان، استعدادیابی در استان‌ها، استفاده از ظرفیت استان‌ها در میزبانی از مسابقات رسمی در بخش‌های گسترده‌ای نیازمند تحقیق، بررسی و توسعه است (۱۸). انجام این پژوهش به منظور کمک به ارتقای هندبال ایران در آینده ضروری به نظر می‌رسد. متولیان فدراسیون هندبال باید از عوامل موثر بر آینده این رشته ورزشی آگاه باشند تا با برنامه‌ریزی آینده‌نگر و محیط گرا ضمن شناسایی عوامل مؤثر محیطی، تأثیر آن‌ها را بر سازمان و نحوه تعامل سازمان با آن‌ها را در بلندمدت را در نظر داشته باشند. لذا به منظور شناخت واقعیات موجود و روشن‌سازی مسیر واقعی رسیدن به وضعیت مطلوب در رشته هندبال کشور، این مطالعه بر آن است تا ضمن ترسیم وضعیت هندبال ایران در افق ۱۴۱۲ مشخص کند پیش‌ران‌های کلیدی در توسعه هندبال ایران در افق ۱۴۱۲ کدامند؟

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر کیفی و از نوع پژوهش‌های اکتشافی می‌باشد که ماهیت آینده‌پژوهی دارد و از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی به شمار می‌آید. جامعه شرکت‌کنندگان شامل خبرگان و افراد مجرب در حوزه مدیریت ورزشی، مدیران ارشد در رشته هندبال و ورزشکاران و مربیان ورزش هندبال بودند و از روش نمونه‌گیری هدفمند در پژوهش استفاده شد. برای گردآوری اطلاعات مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته‌ای با شرکت‌کنندگان انجام گرفت و با ۱۷ مصاحبه اشباع نظری حاصل شد. لازم به ذکر است بعد از ۱۴ مصاحبه اشباع نظری اتفاق افتاد ولی برای اطمینان بیشتر ۳ مصاحبه دیگر انجام شده و تعداد تا ۱۷ مصاحبه ادامه پیدا کرد. شرط خبرگی داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد و حداقل ۱۰ سال تجربه کاری یا ورزشی در هندبال بود. همچنین افراد با مدرک کمتر از کارشناسی ارشد در صورت داشتن بیش از ۱۵ سال تجربه کاری به عنوان خبره در این پژوهش قلمداد شدند. گردآوری داده‌های تحقیق به شیوه جمع‌آوری داده‌های کیفی صورت گرفت و از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده گردید. زمان انجام مصاحبه‌ها بین ۳۰-۱۰۰ دقیقه طول کشید و میانگین انجام مصاحبه‌ها به صورت کلی ۶۵ دقیقه بود و محقق ضمن ضبط مصاحبه‌ها، در خلال مصاحبه نیز اقدام به نوت‌برداری موارد مهم نمود. سوالاتی که در مصاحبه پرسیده شد شامل موارد زیر بود: ۱. پیشران‌های کلیدی توسعه حرفه‌ای ایران در افق ۱۴۱۲ کدامند؟ ۲. عوامل محیطی کلان تأثیرگذار در توسعه هندبال حرفه‌ای ایران در افق ۱۴۱۲ کدامند؟ ۳. چالش‌ها و موانع توسعه هندبال حرفه‌ای ایران در افق ۱۴۱۲ کدامند؟ ۴. راهکارهای توسعه هندبال حرفه‌ای ایران در افق ۱۴۱۲ کدامند؟

در این پژوهش برای اطمینان از روایی و پایایی داده‌ها با معیارهای خاص پژوهش کیفی بررسی‌های لازم شامل مقبولیت، انتقال‌پذیری و قابلیت تأیید صورت گرفته است. کدهای استخراج شده در یافته‌ها برای پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال حرفه‌ای ایران در بازنگری توسط شرکت‌کنندگان واقعی ارزیابی شد و نمایانگر مسائلی بود که می‌تواند منجر به توسعه هندبال حرفه‌ای ایران شود. در بازنگری خبرگان اذعان داشتند موارد شناسایی شده در اکثر محیط‌های ورزشی قابل تعمیم است. علاوه بر این مسیر تحقیق نیز در به دست آمدن یافته‌ها در بازنگری خبرگان منطقی بود و مسیر کدهای باز به سمت مضامین فرعی و اصلی واضح و بدون ابهام بود. در نهایت اقدامات انجام شده توسط محقق برای خبرگان قابل فهم و دارای تأییدپذیری بود. جهت افزایش مقبولیت از روش‌های بازنگری توسط شرکت‌کنندگان استفاده شد. در این تحقیق برای شناسایی پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال در افق ۱۴۱۲ از روش تحلیل مضمون استفاده گردید. برای تحلیل داده‌ها از رویکرد استقرایی در تحلیل مضمون استفاده شد و براساس مدل تحلیل مضمون شش مرحله‌ای برون و کلارک (۲۰۰۶) انجام شد. براساس این روش شش مرحله (گام اول: آشنایی با داده‌های خام؛ گام دوم: استخراج کدهای ابتدایی؛ گام سوم: جست‌وجوی تم‌های اصلی؛ گام چهارم: بازنگری تم‌ها؛ گام پنجم: تعریف و نامگذاری تم‌ها و گام ششم: تفسیر تم‌ها براساس سؤال اصلی پژوهش) وجود دارد.

پس از اخذ مصاحبه‌ها، با استفاده از روش کدگذاری باز، مقولات فرعی و اصلی پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال در افق ۱۴۱۲ کدگذاری و دسته‌بندی شد.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های پژوهش در جدول ۱ آورده شده است. نتایج آمار توصیفی نشان می‌دهد که بیشترین نمونه‌های تحقیق در مقطع سنی بیش از ۴۰ سال قرار دارند (۴۱ درصد). همچنین بیشتر نمونه‌های تحقیق دارای تحصیلات دکتری (۵۳ درصد) و مدیران ورزش هندبال (۴۱ درصد) بودند.

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان

متغیر	ویژگی جمعیت‌شناختی	فراوانی	درصد فراوانی
رده سنی	کمتر از ۳۰ سال	۱	۶٪
	۳۰ تا ۳۵ سال	۴	۲۳/۵٪
	۳۶ تا ۴۰ سال	۵	۲۹/۵٪
	۴۰ سال به بالا	۸	۴۱٪
وضعیت شغلی	استاد مدیریت ورزشی	۵	۲۹٪
	مدیران ورزش هندبال	۷	۴۱٪
	ورزشکاران هندبال	۳	۱۸٪
	مربیان هندبال	۲	۱۲٪
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۱	۶٪
	کارشناسی ارشد	۷	۴۱٪
	دکتری	۹	۵۳٪

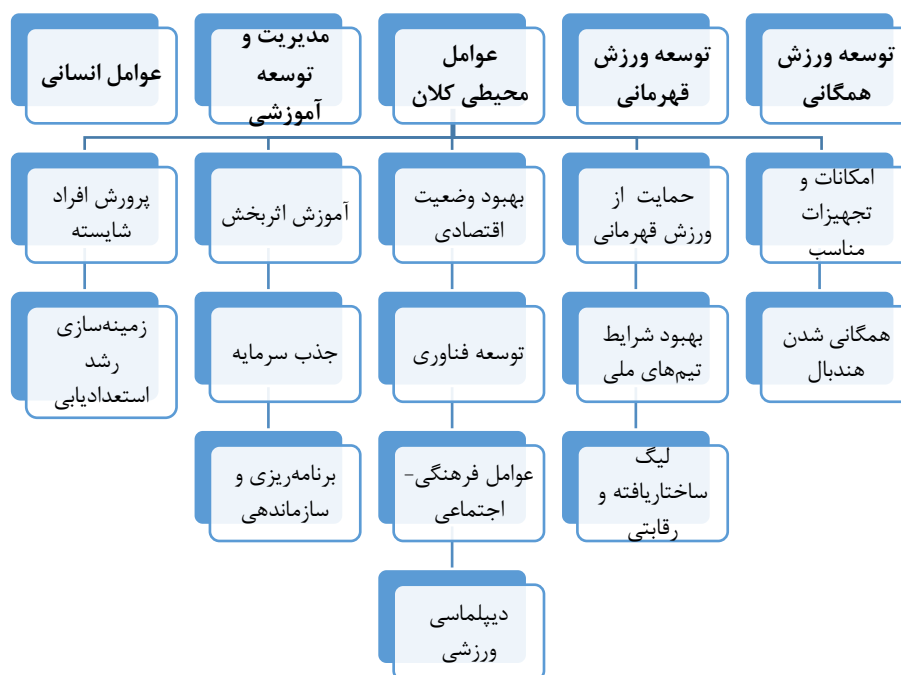
پس از انجام ۱۷ مصاحبه با متخصصین، نتایج بعد از تجزیه و تحلیل مصاحبه‌های اخذ شده از نمونه‌های پژوهش کدگذاری و دسته‌بندی شد. پس از تلخیص، تلفیق و ادغام کدهایی که به لحاظ معنایی و مفهومی دارای وجه مشترک بودند در مجموع ۱۲۲ (کد باز) پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال ایران در افق ۱۴۱۲ شناسایی گردید که این عوامل در ۱۷ مقوله فرعی و ۵ مقوله اصلی به شرح زیر در جدول ذیل دسته‌بندی شدند.

مقوله اصلی	مقوله فرعی	کدهای باز
عوامل انسانی	پرورش افراد شایسته	تشویق نیروی انسانی شاغل در فدراسیون به شرکت در دوره‌های تخصصی و کسب تجربه‌های عملی
		بها دادن به نیروی متخصص داخلی
		ایجاد سیستم‌های کارآمد ارزیابی عملکرد مربیان هندبال کشور
		افزایش دوره‌های کارورزی برای مربیان هندبال
		ایجاد برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت مداوم برای کارمندان و روسای کمیته‌های فدراسیون
		یکسان‌سازی آموزش‌های پایه در هندبال کشور
		پرورش مربیان با مدرک و تجربه بین‌المللی
		تلاش برای انتخاب مدیران اصلاح برای هیات‌های استانی
		طراحی برنامه‌های کاری منظم و بهینه با توجه به مهارت‌ها و توانمندی‌های هر کمیته
		آموزش استفاده از تکنولوژی‌های نوین به نیروی انسانی فدراسیون
		محیط کاری مناسب، ایمن و دلنشین برای نیروی انسانی در فدراسیون و هیات‌های ورزشی
		تسهیل جذب استعداد‌های هندبال در لیگ
		میزان توجه فدراسیون به تیم‌های پایه
		تقویت ساختاری کمیته استعدادیابی در فدراسیون
ادامه برگزاری المپیاد استعداد‌های برتر		
آموزش به‌روز و مدون	زمینه‌سازی رشد استعدادیابی	میزان اهمیت هیات‌های استانی به مقوله‌ی مدیریت استعداد
		میزان پشتیبانی فدراسیون از برنامه‌های استعدادیابی و استعداد پروری
		میزان توجه فدراسیون به آمایش سرزمین در کشف استعدادها
		سوق دادن استعداد‌های ورزشی به رشته هندبال از سنین پایه
		بازنگری در محتوای دوره‌های مربیگری و توانمندسازی بر اساس نیاز هندبال کشور
		بازنگری در عناوین دوره‌های توانمندسازی نیروی انسانی هندبال با توجه به تغییرات روز

طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی جامع و متناسب با نیازهای هندبال کشور		
افزایش تعامل علمی با مراکز علمی جهان و فدراسیون‌های جهانی		
امکان بهره‌مندی از مدرسان خبره‌ی بین‌المللی	جذب سرمایه	مدیریت و توسعه آموزشی
به کارگیری فناوری‌های پیشرفته‌ی آموزشی، مانند شبیه‌سازها، واقعیت مجازی، ابزارهای تحلیل داده و نرم‌افزارهای هوش مصنوعی به ارتقاء فرآیند آموزش در فدراسیون		
رشد پتانسیل بازار صنعت هندبال (ورزشکار، مربی، تجهیزات و غیره)		
قابلیت برگزاری رویدادهای مهم بین‌المللی هندبال در کشور		
امکان درآمدزایی در هندبال		
علاقه‌مندی حامیان مالی برای سرمایه‌گذاری در هندبال		
اولویت بودن درآمدزایی و جذب برای فدراسیون هندبال		
پرورش و جذب سرمایه‌گذار در ورزش هندبال		
ثبات مدیریت در فدراسیون (مدیران و روسای کمیته‌ها)		
بهبود جایگاه هیات‌های هندبال در استان‌ها		
مدیریت بهینه منابع انسانی حوزه هندبال کشور		
بهبود نگاه مدیران کلان ورزش کشور به رشته هندبال		
کسب کرسی‌های اثرگذاری بین‌المللی توسط ایرانیان		
سیاست‌های کلی وزارت ورزش و جوانان در حوزه ورزش قهرمانی		
اولویت‌های آتی ورزش کشور در حوزه توسعه‌ی ورزش		
ثبات مدیریت در فدراسیون (مدیران و روسای کمیته‌ها)		
بهبود جایگاه هیات‌های هندبال در استان‌ها		
مدیریت بهینه منابع انسانی حوزه هندبال کشور		
بهبود نگاه مدیران کلان ورزش کشور به رشته هندبال		
کسب کرسی‌های اثرگذاری بین‌المللی توسط ایرانیان	بهبود وضعیت اقتصادی	
سیاست‌های کلان بهره‌گیری مؤثر از منابع مالی در ورزش با محوریت هندبال		
توزیع عادلانه‌ی بودجه‌ی توسعه ورزش در کشور		
بهبود وضعیت معیشتی کارمندان فدراسیون		
بهبود سیستم مالیاتی در صنعت ورزش و فدراسیون‌های ورزشی	توسعه فناوری	
میزان رشد اقتصادی کشور		
سیاست‌های مالی کشور		
میزان پذیرش فناوری‌های جدید در هندبال		
تغییرات در فناوری‌های مرتبط با تمرینات و مسابقات	عوامل محیطی کلان	عوامل فرهنگی - اجتماعی
میزان پذیرش و نفوذ هوش مصنوعی در توسعه‌ی هندبال کشور		
میزان استفاده‌ی مربیان هندبال از تکنولوژی‌های جدید		
بهبود کیفیت محصولات ورزشی مرتبط با هندبال		
خروج از انحصار برخی از فناوری‌های نوین در تولید محصولات ورزشی	عوامل فرهنگی - اجتماعی	
سلطه فناوری بر محصولات مرتبط با هندبال مانند توپ‌های دستی هوشمند یا دستکش‌های هوشمند		
میزان گرایش مردم به فعالیت ورزشی		
اشاعه‌ی اخلاقیات در خانواده هندبال		
رویکرد خانواده‌ها در قبال شرکت کودکان در ورزش قهرمانی	دیپلماسی ورزشی	
سیاست‌های رسانه ملی در ارتباط با ورزش قهرمانی		
تغییر در سبک زندگی مردم		
تغییرات مربوط به هرم سنی جمعیت ایران		
وضعیت فرهنگی و اجتماعی جامعه در سال‌های آتی	دیپلماسی ورزشی	
تغییر در ارزش‌های اجتماعی مرتبط با فعالیت بدنی و ورزش قهرمانی		
وضعیت تحریم‌های سازمان ملل نسبت به ایران		
ارتباط سازنده با کشورهای همسایه		
ثبات یا بی‌ثباتی در کشورهای منطقه	دیپلماسی ورزشی	
ارتباطات با شرکت‌های ورزشی دنیا در راستای توسعه هندبال		
برگزاری اردوهای مشترک با کشورهای همسایه		
وضعیت دیپلماسی ارتباط با کشورهای همسایه		
میزان پشتیبانی دولت، وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک از هندبال	دیپلماسی ورزشی	
میزان تصویب قوانین حمایتی از توسعه ورزش قهرمانی		

تدوین و اصلاح آیین نامه‌های مرتبط با توسعه ورزش قهرمانی	حمایت از ورزش قهرمانی	توسعه ورزش قهرمانی
مقررات تسهیل تجارت خارجی در صنعت ورزش		
میزان پایداری دولت و ثبات در وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک		
جایگاه ورزش قهرمانی در برنامه هشتم و نهم	بهبود شرایط تیم‌های ملی	
وضعیت رقبای ایران در آسیا در ۱۰ سال آینده		
توسعه‌ی امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری تیم‌های ملی		
وضعیت تجهیزاتی و امکاناتی کمپ تیم‌های ملی		
ادامه‌ی روند رو به رشد تیم‌های ملی بانوان		
افزایش درآمدزایی از طریق هندبال برای ورزشکاران ملی و نخبه		
جذب مربی زبده برای تیم‌های ملی		
جایگاه ایران در آسیا در ۱۰ سال آینده		
جایگاه ورزشکاران ملی‌پوش هندبال در کشور		
ادامه‌ی توسعه‌ی فنی تیم‌های ملی		لیگ ساختاریافته و رقابتی
توسعه‌ی لیگ‌های هندبال کشور (آقایان، بانوان، رده‌های سنی و ...)		
ثبات در حضور تیم‌های هندبال در لیگ		
تعداد ورزشکاران خارجی شاغل در لیگ هندبال		
تعداد مربیان خارجی شاغل در لیگ هندبال		
کاهش تفاوت در سطح کیفی لیگ‌های بانوان و آقایان		
تعداد تماشاگران لیگ‌های هندبال		
افزایش سطح رقابت در لیگ‌های کشور		
استقبال بخش خصوصی برای حمایت از باشگاه‌های حاضر در لیگ‌های هندبال		
حضور صنایع پیشرو در لیگ‌های هندبال	توسعه ورزش همگانی	
کیفیت لیگ هندبال بانوان		
وضعیت پروژه‌های ناتمام مرتبط با هندبال در کشور		
تسهیل دسترسی عموم ورزش به زمین‌های ورزشی هندبال		
تعرفه و قیمت ارائه خدمات ورزشی در باشگاه‌های هندبال		
کیفی سازی سالن‌های هندبال کشور		
افزایش ساعات در اختیار هندبال در شهرستان‌ها		
افزایش امکانات هندبال در شهرها		
توجه به آمایش سرزمین در توزیع امکانات و تجهیزات ورزشی مرتبط با هندبال		
افزایش مشارکت مردم در ورزش		همگانی شدن هندبال
همگانی شدن رشته هندبال		
توسعه فضاهای ورزشی عمومی و اختصاصی هندبال		
افزایش سرمایه گذاری دولت در حوزه ورزش همگانی		
بهبود فرهنگ فعالیت بدنی منظم در بین اقشار مردم		
سرمایه گذاری در گذران فعال اوقات فراغت مردم		

در ادامه پس از تلخیص، تلفیق و ادغام کدهایی که به لحاظ معنایی و مفهومی دارای وجه مشترک بودند مقوله‌های اصلی و فرعی پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال ایران در افق ۱۴۱۲ به صورت تماتیک ارائه گردیده است.

شکل ۱. پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال حرفه‌ای ایران در افق ۱۴۱۲

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش پیشران‌های کلیدی توسعه هندبال ایران در افق ۱۴۱۲ شناسایی گردید. اولین مقوله اصلی عوامل انسانی نام گرفت که شامل دو مقوله فرعی پرورش افراد شایسته و زمینه‌سازی رشد استعدادیابی بود. در ارتباط با یافته‌های این بخش می‌توان بیان کرد که توسعه هندبال، مانند هر ورزش دیگری، به شدت تحت تأثیر نیروی انسانی قرار دارد. نیروی انسانی شامل تمامی افراد درگیر در ورزش هندبال از جمله بازیکنان، مربیان، داوران، کادر فنی و کارکنان و مدیران ورزشی است. نقش هر یک از این گروه‌ها در توسعه هندبال بسیار حائز اهمیت است و به‌صورت مستقیمی بر کیفیت و پیشرفت این ورزش تأثیر می‌گذارد. عوامل انسانی در آینده هندبال نقش مهمی خواهند داشت. آمادگی جسمانی، سطح مهارت و تفکر استراتژیک بازیکنان همچنان از عوامل مهم در بازی خواهد بود. علاوه بر این، پیشرفت در علم و فناوری ورزشی ممکن است بر نحوه تمرین و عملکرد بازیکنان تأثیر بگذارد. همانطور که ورزش در حال تکامل است، برای سازمان‌های هندبال مهم است که در نظر بگیرند که چگونه عوامل انسانی را می‌توان برای ایجاد یک تجربه رقابتی تر و جذاب تر برای بازیکنان و هواداران بهینه کرد. استفاده از نیروی انسانی علمی، متخصص و باتجربه در ساختار (شایسته‌سالاری) بسیار مهم است که تحقیق رجبی و همکاران (۱۴۰۲) نشان می‌دهد کمبود نیروی انسانی متخصص و کاردان سازمان‌های مرتبط به هندبال مشهود است. متخصصان نقش مهمی در پیشرفت حرفه ای آینده هندبال دارند. آنها تخصص، دانش و تجربه را برای بازیکنان و تیم‌ها به ارمغان می‌آورند و به آنها کمک می‌کنند تا مهارت‌ها، تاکتیک‌ها و عملکرد کلی خود را بهبود بخشند. مربیان و روانشناسان ورزشی برای توسعه برنامه‌های تمرینی مهارت‌های ذهنی برای کمک به بازیکنان در ایجاد سرسختی ذهنی و بهبود عملکرد کلی خود در زمین با یکدیگر همکاری خواهند کرد. شهلائی و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود بیان می‌کنند حمایت از منابع انسانی، ارتقای انگیزش و رضایت شغلی آنها در هر سازمانی، از جمله موضوعات مهمی است که از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. طبیعی است که وقتی بازیکن از حمایت همه‌جانبه (ازلحاظ رسانه‌ای، حقوق، مسکن، بیمه، تحصیل، خدمت سربازی، ارزش اجتماعی و غیره) برخوردار باشد انگیزه اش بالا رفته و باتمام وجود در خدمت تیم باشگاهی و یا تیم ملی خواهد بود و بازیکنان جوان و بااستعداد نیز به سمت ورزش هندبال جذب خواهند شد. بازیکنان اصلی‌ترین عنصر نیروی انسانی در هر ورزشی هستند. کیفیت و تعداد بازیکنان مستعد و حرفه‌ای می‌تواند به طور چشمگیری بر سطح مسابقات و جذابیت هندبال تأثیر بگذارد. عوامل انسانی نقش تعیین کننده ای در پیشرفت حرفه ای آینده بازیکنان هندبال دارد. با درک و بهینه‌سازی عواملی مانند توانایی‌های شناختی، آمادگی جسمانی، مهارت‌های تصمیم‌گیری، ارتباطات، کار تیمی و رفاه روانی، بازیکنان می‌توانند عملکرد خود را افزایش دهند و

به پتانسیل کامل خود برسند. علاوه بر این، ایجاد یک محیط حمایتی و فراگیر که توسعه بازیکن، اخلاق ورزشی و رشد شخصی را در اولویت قرار می دهد، می تواند منجر به موفقیت بلندمدت در هندبال حرفه ای شود. پرورش بازیکنان جوان و استعدادهاى برتر از طریق برنامه های شناسایی و توسعه استعدادها می تواند به تأمین نسل های آینده بازیکنان کمک کند (شهوولی و همکاران، ۱۴۰۱). بازیکنان حرفه ای و با تجربه با ایفای نقش مدل های الگویی می توانند الهام بخش جوانان و علاقه مندان به این ورزش باشند. مریبان هندبال نیز نقش حیاتی در توسعه و پیشرفت بازیکنان و تیم ها دارند. کیفیت و توانمندی مریبان در آموزش تکنیک ها، تاکتیک ها و آماده سازی فیزیکی و روانی بازیکنان بسیار تاثیر گذار است. مریبان حرفه ای با استفاده از روش های مدرن و علمی می توانند بهبود قابل توجهی در عملکرد بازیکنان ایجاد کنند. از سوی دیگر شناسایی، جذب و پرورش استعدادهاى جوان از اهمیت بالایی برخوردار است. رجبی و همکاران (۱۴۰۲) در این راستا بیان می کنند ابتدا باید یک ساختار اجرایی و قانونمند در نهادهای ذیربط هندبال به وجود آورد و طبق برنامه های منظم، از پیش تعیین شده، منسجم و زمان بندی شده دوره های مدیریت استعداد را هدایت و پشتیبانی کرد. استعدادیابی نقش مهمی در پیشرفت حرفه ای آینده هندبال ایفا می کند. استعدادیابی به شناسایی بازیکنان امیدوار کننده با پتانسیل و مهارت هایی که می توانند برای برتری در این ورزش تقویت شوند، کمک می کند. با شناسایی و استخدام افراد با استعداد، تیم ها و سازمان ها می توانند فهرستی قوی بسازند و عملکرد کلی را بهبود بخشند. با پیشرفت های فناوری، استعدادیاب ها به نرم افزار تجزیه و تحلیل داده ها و جستجو برای ارزیابی مؤثرتر بازیکنان دسترسی خواهند داشت. این به آنها اجازه می دهد تا مهارت ها و ویژگی های خاصی را که برای موفقیت در هندبال مورد نیاز است، شناسایی کنند. ایجاد برنامه های شناسایی استعدادها در سنین پایین، ارائه تسهیلات و امکانات مناسب برای پرورش آنها و فراهم کردن مسیرهای حرفه ای برای رشد این استعدادها، می تواند به تقویت پایه های هندبال و افزایش کیفیت بازی ها کمک کند. خوشنویس زارچ (۱۳۹۶) بیان می کند که بهترین سن برای شروع فرایند استعدادیابی هندبال ایران، سنین بین ۶ تا ۱۲ سال است. در واقع این سنین که همان سنین دوره ابتدایی در مدارس است نشان می دهد که تعامل و همکاری هیئت ها و مدارس ابتدایی در کشف و انتخاب استعدادها بسیار موثر خواهد بود. به طور کلی، استعدادیابی برای رشد و موفقیت هندبال در هر دو سطح فردی و تیمی ضروری است.

دومین مقوله اصلی مدیریت و توسعه آموزشی نام گرفت که شامل سه مقوله فرعی آموزش به روز و مدون، جذب سرمایه و برنامه ریزی و سازماندهی بود. همانطور که هندبال تکامل می یابد، چارچوب های آموزشی آن نیز باید برای مواجهه با چالش ها و فرصت های جدید در توسعه ورزش به روز شود. فلورین و همکاران (۲۰۲۴) در تحقیقی اذعان دارند برای توسعه و بهبود عملکرد ورزشکاران، لازم است مراکز هندبال عالی سازمان دهی شوند تا آموزش مرکزی بازیکنان و مریبان برتر هندبال انجام شود. اقای و بحرالعلوم (۱۳۹۶) در تحقیق خود بیان می کنند بهره گیری از علوم ورزشی و جدیدترین یافته های پژوهشی از ضروریات توسعه و پیشرفت ورزش محسوب می شود و این امر بدون تعامل و همیاری مراکز دانشگاهی و پژوهشی هرگز محقق نخواهد شد؛ از این رو این موضوع به عنوان یک استراتژی پذیرفته شده است که به ارتقای دانش و مهارت های مدیران، مریبان، ورزشکاران و سایر دست اندرکاران این رشته کمک می نماید. برگزاری دوره های آموزشی برای مریبان و فراهم کردن فرصت های یادگیری و ارتقای مهارت های آنها می تواند به ارتقای کیفیت کلی هندبال کمک کند و آینده هندبال کشور را تحت تاثیر قرار دهد. وضعیت کادر فنی به عنوان افرادی که در پشت صحنه برای آماده سازی بازیکنان و تیم ها فعالیت می کنند بسیار مهم است. این افراد شامل فیزیوتراپیست ها، پزشکان ورزشی، تحلیل گران و غیره هستند بر مسیر آینده هندبال در کشور موثر است. کیفیت و توانمندی این افراد در حفظ سلامت و آمادگی بازیکنان و ارائه تحلیل های دقیق از بازی ها می تواند تأثیر قابل توجهی بر عملکرد تیم ها داشته باشد. به صورت کلی آموزش مناسب بازیکنان و مریبان از عوامل کلیدی در توسعه هندبال است. در سطح پایه، معرفی هندبال در برنامه های درسی مدارس می تواند به افزایش مشارکت و علاقه ورزشکاران جوان کمک کند. موسسات آموزشی با فراهم کردن دسترسی به مربیگری و امکانات با کیفیت، می توانند استعدادهاى بالقوه را از سنین پایین پرورش دهند و مسیری برای ستاره های هندبال آینده ایجاد کنند. استفاده از روش ها و فناوری های مدرن آموزشی، برگزاری دوره های آموزشی و کارگاه های تخصصی، و تبادل تجربیات با کشورهای پیشرفته در این زمینه می تواند به ارتقای سطح علمی و فنی دست اندرکاران هندبال کمک کند. از سوی دیگر ارتباط نزدیک با دانشگاه ها و مراکز علمی می تواند به بهبود روش های آموزشی و پژوهشی در زمینه هندبال کمک کند. این همکاری ها می توانند شامل تحقیقات علمی برای بهبود عملکرد بازیکنان، تحلیل داده ها و توسعه فناوری های جدید مرتبط با هندبال باشند. از سوی دیگر نقش مدیران نیز در آینده هندبال اثرگذار است. اقای و بحرالعلوم (۱۳۹۶) توسعه نظام مدیریتی ورزش هندبال را به عنوان استراتژی

مطرح می‌کنند که از اولویت بالایی برخوردار می‌باشد. نتایج کیخسروی و همکاران (۱۳۹۶) و رجبی و همکاران (۱۴۰۲) نیز نشان می‌دهد ثبات مدیریت و ساختار مناسب فدراسیون از عوامل مهم موفقیت ورزش قهرمانی یک کشور می‌باشند. شاید یکی از مهمترین دلایلی که خیلی‌ها فکر می‌کنند هندبال کشور طی سال‌های اخیر درجا زده همین بوده که مدیران وقت، زمانی کافی برای اجرای برنامه‌های مناسب خود نداشتند و فدراسیون هندبال مدام دستخوش تغییر مدیریتی بوده است. مدیران ورزشی مسئول برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و مدیریت کلی فعالیت‌های هندبال هستند. توانمندی و کارآیی مدیران در اجرای برنامه‌ها و تأمین منابع مالی و انسانی برای تیم‌ها و بازیکنان می‌تواند به توسعه پایدار هندبال کمک کند. مدیران با ایجاد ساختارهای مناسب و فراهم کردن امکانات لازم می‌توانند شرایط بهتری برای رشد و پیشرفت هندبال فراهم کنند. یک ساختار مدیریتی و سازمانی کارآمد و منظم می‌تواند به بهبود فرآیندهای اداری، برنامه‌ریزی و اجرای مسابقات کمک کند. همچنین ایجاد سیستم‌های مدیریتی شفاف و موثر، تعریف نقش‌ها و مسئولیت‌های دقیق، و ارتقای توانمندی‌های مدیریتی مسئولان می‌تواند به توسعه‌ی پایدار هندبال منجر شود. در حالی که به نظر می‌رسد هندبال ایران در این زمینه قدم‌های موثری در سال‌های اخیر برداشته است.

سومین مقوله اصلی عوامل محیطی کلان نام گرفت که شامل چهار مقوله فرعی بهبود وضعیت اقتصادی، توسعه فناوری، عوامل فرهنگی-اجتماعی و دیپلماسی ورزشی بود. رجبی و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیق خود به وجود تحریم، تورم و وضعیت اقتصادی کشور اشاره می‌کنند و به تاثیرگذاری این موارد بر هندبال اذعان دارند. اختصاص و افزایش بودجه، منابع مالی و اعتبارات فدراسیون، هیئت‌ها و باشگاه‌های هندبال از مواردی است که در این زمینه می‌تواند کمک‌کننده باشد. به هر حال وضعیت اقتصادی و بودجه رشته هندبال بهتر باشد احتمال پیشرفت و توسعه در آن بیشتر خواهد بود. همان‌طور که نتایج دی بوسچر و همکاران (۲۰۱۵) و شهلائی و همکاران (۱۴۰۱) بیانگر این موضوع است کشورهایی که بیشترین سرمایه‌گذاری را در ورزش نخبه داشتند (کره، ژاپن، فرانسه، استرالیا و کانادا) نیز موفق‌ترین کشورها در هندبال بودند. وجود افراد سرمایه‌گذار و حامی مالی نیز می‌تواند به وضعیت اقتصادی هندبال کمک کند. جذب سرمایه، چه از منابع داخلی و چه خارجی، نقش حیاتی در توسعه‌ی هندبال در ایران ایفا می‌کند. سرمایه‌گذاری‌ها می‌توانند به بهبود زیرساخت‌ها، افزایش کیفیت آموزش و ارتقای سطح رقابت‌ها کمک کنند. با جذب سرمایه می‌توان سالن‌های ورزشی جدید ساخت، تجهیزات مدرن خریداری کرد (شریفی و رحیمی، ۱۴۰۰) و امکانات تمرینی بهتری فراهم نمود. این امر به افزایش کیفیت تمرینات و مسابقات کمک می‌کند. می‌توان از فناوری‌هایی مانند دستگاه‌های پوشیدنی، تجزیه و تحلیل ویدئو و واقعیت مجازی برای افزایش آموزش، مربیگری و عملکرد در هندبال استفاده کرد. ارائه حقوق و پاداش‌های مناسب می‌تواند به جذب و حفظ استعدادها کمک کند. این امر همچنین انگیزه‌ای برای بازیکنان جوان و مربیان خواهد بود تا به حرفه‌ای شدن در این ورزش بپردازند. همچنین با جذب سرمایه می‌توان مسابقات بین‌المللی بیشتری در ایران برگزار کرد که به ارتقای سطح بازی‌ها و تجربه بازیکنان کمک می‌کند. رضانی نژاد و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیق خود بیان می‌کنند ایجاد امنیت در محیط سرمایه‌گذاری به ترغیب بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در ورزش قهرمانی می‌انجامد و می‌تواند هزینه‌های گزاف دولت در این زمینه را کاهش دهد و هم اینکه یک نوع صرفه‌جویی در هزینه‌های دولت انجام می‌گیرد. فدراسیون و هیأت‌های هندبال هم با جذب اسپانسر و فعالیتهای مناسب بازاریابی می‌تواند منابع مالی بخش خصوصی را وارد چرخه مالی خود کرده و از این راه بودجه بیشتری را برای فعالیتهای مربوط به توسعه هندبال فراهم می‌کند. البته باید توجه داشت که ورزش یک اکوسیستمی منفک از وضعیت جامعه نیست. به عنوان مثال وضعیت اقتصادی کشور یکی از مهم‌ترین عوامل بیرونی موثر بر آینده‌ی هندبال ایران خواهد بود. لذا این عامل باید مورد توجه قرار بگیرد تا اثر آن در برنامه‌ریزی‌ها به حداقل برسد. همچنین باید توجه داشت که تکنولوژی نقش بسیار مهمی در توسعه‌ی ورزش‌ها دارد و هندبال نیز از این قاعده مستثنی نیست. استفاده از تکنولوژی‌های نوین می‌تواند به بهبود عملکرد بازیکنان، مدیریت بهتر مسابقات و ارتقای سطح آموزشی کمک کند. به عنوان مثال استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل ویدئویی می‌تواند به مربیان کمک کند تا بازی‌ها را تحلیل کنند و نقاط قوت و ضعف تیم و بازیکنان را شناسایی کنند. این امر منجر به بهبود تاکتیک‌ها و استراتژی‌های بازی خواهد شد. همچنین آینده هندبال در ایران با نحوه توسعه‌ی پلتفرم‌های آنلاین نیز مرتبط خواهد بود. پلتفرم‌های آموزشی آنلاین می‌تواند به ارتقای سطح دانش و مهارت‌های مربیان و بازیکنان کمک کند. دسترسی به دوره‌های آموزشی بین‌المللی و منابع علمی معتبر از طریق اینترنت می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش در هندبال منجر شود. استفاده از تجهیزات پیشرفته مانند دستگاه‌های تمرین هوشمند، مانیتورهای پوشیدنی برای رصد وضعیت فیزیکی بازیکنان و فناوری‌های جدید برای جلوگیری از مصدومیت‌ها می‌تواند به افزایش کارایی و کاهش

خطرات کمک کند. با این حال فرهنگ و جامعه نیز نقش بسیار مهمی در پذیرش و حمایت از ورزش‌ها دارند. به عنوان مثال افزایش آگاهی و علاقه‌مندی مردم به هندبال می‌تواند به رشد این ورزش کمک کند. برگزاری کمپین‌های تبلیغاتی و معرفی هندبال در مدارس و دانشگاه‌ها می‌تواند به جذب جوانان و نوجوانان کمک کند. حمایت خانواده‌ها و جوامع محلی از ورزشکاران و تیم‌های هندبال می‌تواند به تشویق و انگیزه‌ی بیشتر بازیکنان منجر شود. ایجاد برنامه‌های تفریحی و ورزشی خانوادگی می‌تواند به افزایش مشارکت عمومی کمک کند و پوشش خبری مناسب و نمایش مسابقات هندبال از طریق رسانه‌ها می‌تواند به افزایش محبوبیت و جذب اسپانسرها و سرمایه‌گذاران منجر شود. شهلائی و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود به مواردی مانند افزایش آگاهی، علاقه، نگرش و محبوبیت اقبال مختلف جامعه نسبت به ورزش هندبال از طریق برنامه‌های مختلف اجتماعی-فرهنگی و ورزشی مثل هندبال خانواده، هندبال پارکی، هندبال فرشتگان و فرزندگان برای بهبود شرایط توسعه هندبال اشاره دارند. میزان گرایش مردم به فعالیت ورزشی، اشاعه‌ی اخلاقیات در خانواده هندبال، رویکرد خانواده‌ها در قبال شرکت کودکان در ورزش قهرمانی، سیاست‌های رسانه ملی در ارتباط با ورزش قهرمانی، تغییرات مربوط به هرم سنی جمعیت ایران و سبک زندگی، وضعیت فرهنگی و اجتماعی جامعه در سال‌های آتی از مواردی است که باید به آنها توجه شود. از موارد مهم دیگر در توسعه هندبال مسائل سیاسی است. سیاست خارجی کشور نیز به طور مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه‌ی هندبال تأثیر می‌گذارد. همکاری با کشورهای پیشرفته در زمینه هندبال می‌تواند به تبادل دانش و تجربه و برگزاری دوره‌های آموزشی و اردوهای مشترک کمک کند. تسهیل در صدور ویزا برای ورزشکاران و مربیان خارجی و همچنین امکان شرکت تیم‌های ایرانی در مسابقات بین‌المللی می‌تواند به افزایش سطح رقابت و تجربه‌های بین‌المللی کمک کند (۱). با این حال وجود تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی می‌تواند به کاهش دسترسی به تجهیزات و تکنولوژی‌های پیشرفته و همچنین کاهش تعاملات بین‌المللی منجر شود که می‌تواند تأثیر منفی بر توسعه هندبال داشته باشد. چهارمین مقوله اصلی توسعه ورزش قهرمانی نام گرفت که شامل سه مقوله فرعی حمایت از ورزش قهرمانی، بهبود شرایط تیم‌های ملی و لیگ ساختاریافته و رقابتی بود. نقی پور گیوی و روزفراخ (۱۴۰۲) به عوامل قانونی اشاره می‌کنند که بر توسعه ورزش قهرمانی اثرگذار است. عوامل قانونی مزید بر علت است و دولت می‌تواند با فراهم سازی بسیاری از عوامل حقوقی مورد نیاز، زمینه ساز دستیابی به اهداف توسعه ورزش کشور باشد اما نتایج تحقیق شعبانی (۱۳۹۲) نشان می‌دهد که در تدوین قانون پنج ساله پنجم توسعه کشور به صنعت ورزش توجه زیادی نشده است. تا زمانی که حمایت از هندبال در کشور وضعیت مناسبی نداشته باشد انتظار توسعه و حتی موفقیت تیم‌های ملی در عرصه‌های بین‌المللی اندک است. تیم‌های ملی نقش محوری در توسعه‌ی هندبال دارند و موفقیت آن‌ها می‌تواند به افزایش علاقه و حمایت عمومی منجر شود. تیم‌های ملی موفق می‌توانند به عنوان الگو برای بازیکنان جوان عمل کنند و انگیزه‌ای برای ورود به هندبال باشند. موفقیت‌های بین‌المللی تیم‌های ملی می‌تواند به جذب اسپانسرهای بزرگتر و افزایش سرمایه‌گذاری در این ورزش کمک کند. حضور تیم‌های ملی در مسابقات بین‌المللی و کسب موفقیت‌ها می‌تواند توجه رسانه‌ها و جامعه را به این ورزش جلب کرده و به همگانی شدن آن کمک کند. یک لیگ قوی و ساختارمند می‌تواند پایه‌های توسعه‌ی هندبال را محکم‌تر کند. برگزاری لیگ‌های منظم و حرفه‌ای می‌تواند به ارتقای سطح رقابت‌ها و آماده‌سازی بازیکنان برای مسابقات بین‌المللی کمک کند. برگزاری لیگ رقابتی و ساختاریافته از موضوعات مهم دیگر در توسعه هندبال است. نقی پور گیوی و روزفراخ (۱۴۰۲) در تحقیق خود به نظام برگزاری رویدادها برای توسعه تأکید می‌کنند که در راستای آن به مواردی مانند برگزاری مسابقات برون‌مرزی، کسب میزبانی، اردوهای تدارکاتی، برگزاری منظم لیگ، توزیع متوازن مسابقات در استانها، افزایش میزبانی‌های جهانی، میزبانی مسابقات گزینشی المپیک، حضور ورزشکاران در مسابقات ملی و بین‌المللی، وجود سیاست و استراتژی ملی برای میزبانی بازیهای بزرگ، مشارکت بخش خصوصی در میزبانی مسابقات و اردوهای آمادگی داخلی و برون‌مرزی اشاره می‌کنند. اقای و بحر العلوم (۱۳۹۶) به ایجاد لیگ هندبال در تمامی رده‌های سنی به عنوان اولویت مهم اذعان دارند. امروزه، اهمیت و ارزش لیگ‌های مختلف ورزشی از جنبه‌های گوناگون به اثبات رسیده است. وجود لیگ‌های مستمر باعث فعال شدن منابع انسانی درگیر مانند مربی، بازیکن، داور، سرپرست و سایر افراد شده و بهترین عرصه برای به تصویر کشیدن تلاشهای دست‌اندرکاران، راه‌اندازی لیگ‌های داخلی است. لیگ‌های قوی می‌توانند به شناسایی و پرورش استعدادها و جدید کمک کنند. این امر به افزایش کیفیت تیم‌های ملی و باشگاهی منجر می‌شود. لیگ‌های جذاب و پرهیجان می‌توانند تماشاگران بیشتری را جذب کنند و به حمایت مالی و معنوی از تیم‌ها کمک کنند. پنجمین مقوله اصلی توسعه ورزش همگانی نام گرفت که شامل دو مقوله فرعی امکانات و تجهیزات مناسب و همگانی شدن هندبال بود. جوادی پور و رهبری (۱۳۹۷) در تحقیق خود به امکانات ورزشی اشاره می‌کنند و بیان می‌کنند یکی از اصلی‌ترین مواد لازم برای

مشارکت بیشتر مردم در ورزش، گسترش امکانات ورزشی است. تعداد مناسب مربی ورزشی در زمینه آموزش ورزش و همچنین افزایش مراکز، اماکن و زمین‌های ورزشی، از هزینه‌های رشد مشارکت افراد در ورزش به شمار می‌رود. این در حالی است که در کشور ما، رشد جمعیت متناسب با امکانات موجود نبوده و نیز تمهیدات لازم برای استفاده کامل از امکانات ورزشی موجود فراهم نشده است. این موضوع و نیز استفاده ناکارآمد از حداقل امکانات موجود موجب عدم برخورداری همه افراد جامعه از امکانات ورزشی شده است. درحالی که بند سوم قانون اساسی به برخورداری رایگان همه مردم از تربیت‌بدنی اشاره می‌کند. همگانی شدن هندبال موضوع مهم دیگر برای توسعه این رشته ورزشی است. وفایی مقدم و همکاران (۱۳۹۷) بیان می‌کنند افزایش جذابیت‌های ورزش همگانی از مواردی است که می‌تواند از دل خود فعالیت به پا خیزد و با ایجاد ویژگی‌های مثبت در افزایش جذابیت ورزش همگانی، می‌توان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی را افزایش داد. در پایان باید توجه داشت که گرایش مردم به ورزش و به ویژه هندبال می‌تواند نقش مهمی در توسعه‌ی این ورزش در ۱۰ سال آینده ایفا کند. تشویق جوانان به شرکت در برنامه‌های ورزشی و مدارس هندبال می‌تواند به پرورش نسل جدیدی از بازیکنان کمک کند. همچنین همگانی شدن هندبال می‌تواند به ترویج فرهنگ ورزشی در جامعه کمک کرده و سلامت عمومی را ارتقا دهد. از سوی دیگر افزایش علاقه عمومی به هندبال می‌تواند به حمایت بیشتر از باشگاه‌ها و لیگ‌ها منجر شده و به رشد پایدار این ورزش کمک کند. در این پژوهش محدودیت زمانی از محدودیت‌های تحقیق بود از این نظر که با شرکت‌کنندگان در تحقیق در بازه زمانی خاصی مصاحبه انجام گرفت و این احتمال وجود داشت که تحت تأثیر اتفاقات منفی یا مثبت به سوالات پاسخ دهند. شناخت عوامل کلیدی توسعه هندبال ایران می‌تواند به تدوین برنامه‌ها و استراتژی‌هایی برای تسهیل شرایط توسعه کمک کند. بنابراین، نتایج کلیدی و محرک‌های ارائه شده به مدیران ارشد می‌تواند کمک شایانی به توسعه همه جانبه هندبال در آینده کند. با توجه به نتایج تحقیق نیاز است به پیش‌رانه‌های عوامل انسانی، مدیریت و توسعه آموزشی، عوامل محیطی کلان، توسعه ورزش قهرمانی و توسعه ورزش همگانی توجه بیشتری شود و برنامه ریزی مناسبی در این حوزه‌ها انجام شود.

تقدیر و تشکر

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

References

- Abbasi, S., Saberi, A. and Asadzadeh, A. (2021). Identifying and Prioritizing the Components of Social Capital in the Iranian National Handball Team. *Social Capital Management*, 8(1), 99-121. (In Persian)
- Aghaei, A. A. and Bahrololoum, H. (2017). Prioritizing the Strategies of Handball Development by Grey System Theory. *Sport Management Studies*, 9(43), 103-124. (In Persian)
- Alizadeh, V., Shahlai Bagheri, J., Honari, H. and shabani bahar, G. (2020). Determine Strategies and Consequences of Handball Development of IRAN Based on the Grounded Theory approach. *Sport Management and Development*, 9(4), 88-108. (In Persian)
- Askarian, F. and Raahbar, M. (2021). Sport Development Model in Iran with an Emphasis on the Stakeholders, Practices and Processes. *Sport Management Journal*, 13(1), 315-339. (In Persian)
- Camacho-Cardenosa, A., Camacho-Cardenosa, M., González-Custodio, A., Martínez-Guardado, I., Timón, R., Olcina, G., & Brazo-Sayavera, J. (2018). Anthropometric and physical performance of youth handball players: The role of the relative age. *Sports*, 6(2), 47.
- Daka, L. (2022). *An analysis of competitive handball development in Zambia from 1980 to 2019: a historical perspective*, Doctoral dissertation, The University of Zambia.
- De Bosscher, V., Shibli, S., & Weber, A. C. (2019). Is prioritisation of funding in elite sport effective? An analysis of the investment strategies in 16 countries. *European Sport Management Quarterly*, 19(2), 221-243. (In Persian)
- Di Cola, G. (2022). *Sport Development and Development of Sport: Shifting Gears and Objectives Over Two Decades*. In *International Perspectives on Sport for Sustainable Development* (pp. 17-42). Cham: Springer International Publishing.
- Florin, T. D., Adrian, G., Marco, C., Daniele, S., Sara, B., Christina, T., Ionel, M. (2024). research on the development of handball as an elite sport and recreational activity. *Ovidius University Annals, Series Physical Education & Sport/Science, Movement & Health*, 24(1), 91-97.
- Gholamian, J., Darabi, M., Mahmoudi, A., Azizi, B. (2022). Analysis of effective drivers in the development of the sports industry using the futures research approach. *Journal of Iran Futures Studies*, 7(1), 303-325. (In Persian)

- Gordon, A. (2008). *Future savvy: Identifying trends to make better decisions, manage uncertainty, and profit from change*. AMACOM Div American Mgmt Assn.
- Handball Federation (2024). History of handball in the world. Retrieve from: <https://www.irhf.ir/default.aspx?pagename=History&id=12> (In Persian)
- International Handball Federation. (2021). handball in europe: from ancient roots to unstoppable growth and development. Retrieve from: <https://www.ihf.info/media-center/news/handball-europe-ancient-roots-unstoppable-growth-and-development>
- ISNA News Agency. (2022). Iranian handball has reached the acceptance and popularity of the sports community. Retrieve from: <https://www.isna.ir/xdN3Q8> (In Persian)
- Javadi Pour, M. and Rahbari, S. (2018). Strategies and Programs for Development of Sport for All in Iran. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 17(40), 9-26. (In Persian)
- Kashani, H. (2013). The ultimate goal of futures studies, what is chaos and its place in futures knowledge. *Quarterly Journal of Futures Studies*, 1(5), 101-132. (In Persian)
- Khoshnavis Zarch, Ali Akbar. (2016). Study of effective factors in the management of Iranian handball talent. Master's thesis, Faculty of Sport Sciences, Hakim Sabzevari University. (In Persian)
- Kykhosrovi, A., moeinfard, M. R., Hamedia Nia, M. R. and Shooshinasab, P. (2018). Barriers of Handball Development in Sabzevar and Presenting Strategies. *Sport Management and Development*, 6(3), 134-151. (In Persian)
- Mondalizadeh, Z., Ehsani, M., Kozechian, H. and Honari, H. (2021). Sport Sustainable Development; Concepts, Barriers, and Proposals. *Sport Management and Development*, 10(1), 1-10. (In Persian)
- Naghypour Givi, B. and Rouzfarakh, A. (2023). Identifying Effective Factors in the Development of Elite Sports with a Research Synthesis Method: a Meta-synthesis Approach. *Sport Management Journal*, 15(2), 218-202. (In Persian)
- Rajabi, M., Shabanibahar, G., Kargar, G. and Honari, H. (2023). Identifying the Effective factors of talent management in Handball of IRAN Based on the Grounded Theory approach. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 22(59), 355-378. (In Persian)
- Ramzaninejad, R., shafiee, S. and rostami, H. (2019). Strategic Pathology of Guilan Province Football and Determining a Desirable Strategy. *Sport Management and Development*, 7(4), 120-140. (In Persian)
- Reza Zade Brojeni, M. and Atghia, N. (2022). Modeling for Attraction of Sponsors in Iran's Handball Championships. *Sport Management Journal*, 13(4), 1107-1126. (In Persian)
- Shabani, A., Rezaei Sofi, M., Farahani, A. (2014). An Investigation into the Model of the Structure of Sport in Iran (Delphi Study). *new trends in sport management*, 1(3), 21-31. (In Persian)
- shahlaei, J., Alizadeh, V. and heidari, M. (2022). Designing and Validating the Scale of Iran Handball Development Strategies. *Quarterly of Educational Measurement*, 13(49), 53-80. (In Persian)
- Shahvali Kohshouri, J., Askari, A., Nazari, R. and Naghsh, A. (2022). Future study in higher education: designing a strategic corridor of Iranian university sports with an interdisciplinary approach. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 14(3), 157-193. (In Persian)
- Sharifi, H., Rahimi, N. (2021). Investigating effective and key factors in the development of the sports industry and its economic and social effects on society. *Quarterly Journal of New Approaches in Islamic Studies*, 7(3), 201-228. (In Persian)
- Vaezi, S. K., Qomian, M. M., Waqfi., S. H. (2017). Futures Study in Humanities with Knowledge Management Approach; Considerations, Achievements and Effects. *Public Organizations Management*, 5(3), 31-46. (In Persian)
- Vafaei Moghaddam, A., Farzan, F., Razavi, S. M. H. and Afshari, M. (2019). Serving the Development Causes of Sport for All Based on Grounded Theory. *Sport Management Studies*, 10(52), 43-72. (In Persian)
- Wang, Y., Zhang, J. J., Pifer, N. D., & Kim, M. (2018). Factors affecting the regional strategies for developing and advancing the Chinese sport industry. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 19(2), 178-193.